

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра культурології та українознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан І медичного
факультету доцент
Компанієць В.М.
« 01 » 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЕТИКИ І МОРАЛІ

підготовки магістра медицини

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 222 «Медицина»

РОЗГЛЯНУТО на засіданні Ради факультету студентського самоврядування Протокол № <u>01/06</u> від « <u>01</u> » <u>06</u> 20 <u>21</u> р.	РОЗГЛЯНУТО на засіданні Спільної Вченої ради медичних факультетів Протокол № <u>9</u> від « <u>01</u> » <u>06</u> 20 <u>21</u> р.
--	---

ЗАПОРІЖЖЯ - 2021

1. Загальна інформація про викладача

Викладач: к.соц.ком., доц. Козирицька Світлана Анатоліївна

e-mail: koziriatska.sa@zsmu.zp.ua

Кафедра: культурології та українознавства

Адреса: м. Запоріжжя, пр. Маяковського, 24

2. Назва навчальної дисципліни і кількість кредитів

Назва дисципліни: «Основи християнської етики і моралі»

Кількість кредитів з дисципліни: 90 годин / 3 кредити ECTS (лекцій – 0, семінарських занять – 20, СРС – 70).

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни:

Вивчення здійснюється протягом 9 семестру на 5 курсі навчання, кафедра культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити : шкільний курс з предмету «Етика».

Постреквізити: «Основи біоетики та біобезпеки», «Етичні проблеми медицини», «Деонтологія в медицині», «Етика», «Релігієзнавство».

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1 Призначення навчальної дисципліни

«Основи християнської етики і моралі» як навчальна дисципліна передбачає ознайомлення із систематизованим теоретичним матеріалом християнсько-світоглядного, культурного та освітньо-виховного спрямування, який відповідає світському характеру вищих навчальних закладів і спрямований на духовне відродження особистості. Курс є складовою національного виховання та має підвищити рівень освіти та загальної культури студентів медичного університету, ознайомити їх з моральним вченням християнства, яке містить у собі загальнолюдські цінності; приділяє увагу деяким питанням біомедичної етики, які розглянуті з позиції християнської моралі; має виробити у студентів гуманістичне мислення, що є основою будь-якої культури; виховати та прищепити такі моральні якості, як гуманність, милосердя тощо.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

☐ інтегральна: здатність розв'язувати складні практичні проблеми та завдання в процесі навчання;

☐ загальні: здатність навчатися; здатність продукувати нові ідеї (творчість); здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до професійного самовизначення у ставленні до питань біомедичної етики; здатність до безперервного навчання та саморозвитку, самостійної роботи;

☐ спеціальні (фахові, предметні): професійні знання у сфері біомедичної етики та навички гуманістичного мислення, що є основою будь-якої культури.

МАТРИЦЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі охорони здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій комплексного й новаторського характеру навіть у невизначених умовах.					

Загальні компетентності					
1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті в процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні завдання й проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміло і недвозначно повідомляти власні висновки фахівцям та нефахівцям.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професії	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
3	Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати способи саморегуляції, ведення здорового життя.	Вміти застосовувати засоби саморегуляції, вміти вести здоровий спосіб життя та пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність за здоровий спосіб життя та своєчасне використання методів саморегуляції.
4	Наявність навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, що вимагає постійного оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та вмінь.
5	Здатність до абстрактного мислення,	Знати методи аналізу, синтезу та способи	Вміти проводити аналіз інформації,	Формувати відповідні когнітивні й	Нести відповідальність за

	аналізу й синтезу; здатність вчитися й набувати актуальні в сучасних умовах знання.	подальшого отримання знань у сучасній ситуації.	приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання.	комунікативні ланцюжки для досягнення навчальних цілей.	своєчасне набуття сучасних знань.
6	Здатність діяти соціально відповідально та громадської свідомості	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації.	Знати стандартні методи, у т.ч. кібернетичні технології, а також способи обробки державної, соціальної і медичної інформації.	Вміти визначати джерело знаходження потрібної інформації (залежно від її типу); вміти проводити статистичну обробку матеріалу й аналіз отриманої інформації.	Формувати висновки на підставі аналізу та статистичної обробки отриманої інформації.	Нести відповідальність за якісне та своєчасне виконання статистичної обробки та аналізу отриманої інформації.

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи християнської етики і моралі» є ознайомлення з моральним вченням християнства, яке містить у собі загальнолюдські цінності; формування у студентів гуманістичного мислення, яке є основою будь-якої культури; негативного ставлення до релятивістської моралі; виховання молоді на засадах правди і свободи; прищеплення таких чеснот, як мудрість, мужність, справедливість, стриманість, милосердя, миролюбність.

5.3 Завдання вивчення дисципліни:

- навчити здійснювати історичний аналіз моральних християнських цінностей;
- сформувати у студентів ціннісну орієнтацію на загальнолюдські цінності й ідеали;
- розвивати здатність до критичного логічного мислення.

5.4 Зміст навчальної дисципліни: Програма навчальної дисципліни складається з 1 тематичного блоку (3 кредити):

- ☐ тематичний блок 1: годин 90 (семінарських занять – 20, СРС – 70);

Тематичний блок 1. Сутність і зміст християнської моралі як системи знань та практика морального життя

Тема 1. Християнство як релігія. Сутність і зміст християнської моралі

Християнство як одна з основних релігій світу: передумови виникнення; провідні течії християнства: католицизм, православ'я, протестантизм. Відмінності між провідними

течіями християнства з питань віри. Зміст морального життя як системи ціннісного ставлення особистості до Бога, людей, світу і до самої себе. Моральний закон, його зміст, джерела, імперативність і внутрішня єдність.

Тема 2. Наука і християнська релігія як форми духовно-творчого освоєння світу

Поняття світогляду. Історичні типи світогляду (міфологія, релігія, наука). Співвідношення релігійного та наукового світоглядів. Історія взаємодії християнства і науки. Вирішення основних світоглядних проблем у християнстві (християнська гносеологія, онтологія, антропологія, футурологія). Християнський еволюціонізм П. Тейяра де Шардена. Наука і християнська релігія як форми духовно-творчого освоєння світу.

Тема 3. Біблія – джерело етики і моралі

Історія створення Біблії. Структура Святого письма. Значення Біблії у житті людини, її актуальність у наш час. Гуманізм християнський і секулярний у контексті моралі. Християнські чесноти та професійна діяльність медичних працівників. Необхідність ієрархії особистісних і суспільних моральних цінностей як вираження об'єктивних рангових категорій.

Тема 4. Мораль Старого Заповіту. Декалог

Моральна концепція Старого Заповіту. Особливості старозавітної моралі. Основні моральні норми Старого Заповіту. Спільне та відмінне у моралі Старого та Нового Заповітів. Десять Заповідей Божих (Декалог) – основа моральної концепції Старого Заповіту. Співвідношення «Бог – людина» в Декалозі.

Тема 5. Ставлення до життя у християнстві як моральний аспект

Життя як Божий дар: цінність людського життя. Християнський погляд на співвідношення душі і тіла. П'ята Заповідь Божа: «Не вбий», її моральний зміст. Вбивство фізичне й духовне. Обов'язки щодо особистого життя: християнський погляд. Обов'язки щодо збереження власного здоров'я. Алкоголізм, наркоманія, тютюнопаління як порушення Заповіді Божої – «Не вбий». Обов'язки щодо життя інших людей: християнський погляд: проблема евтаназії, види евтаназії. Евтаназія як порушення п'ятої Божої заповіді. Аборт як порушення п'ятої Божої заповіді. Ставлення християнства до застосування контрацепції, екстракорпорального запліднення, сурогатного материнства, клонування та генної терапії.

Тема 6. Мораль Ісуса Христа. Заповіді блаженства. Заповіді любові

Нагірна проповідь – основа моральної доктрини Ісуса Христа. Нагірна проповідь і Старий Заповіт: порівняльна характеристика. Заповіді блаженства як орієнтири морального життя. Християнська любов як основа моральності: сутність християнської любові; прояви християнської любові; любов як вияв самовідданості. Заповіді любові Ісуса Христа. Ідеал всеохоплюючої любові як основа побудови гармонійних відносин у суспільстві. Співвідношення євангельського ціннісного знання і людських етико-психологічних переваг.

Тема 7. Гендерна проблема в християнстві

Шлюб як освячений Богом союз між чоловіком і жінкою. Християнські принципи єднання чоловіка і жінки в шлюбі. Розлучення як порушення біблійних приписів. Чоловік і жінка в християнстві: становище чоловіка та жінки в Старому Заповіті. Християнство як егалітарна концепція. Роль чоловіка та жінки в Новому Заповіті. Історичний погляд на роль чоловіка та жінки в християнському суспільстві. Християнський погляд на призначення жінки і чоловіка.

Тема 8. Сім'я у християнстві

Сім'я як прообраз Церкви: історичні типи та форми сім'ї; структура сім'ї; християнський погляд на сім'ю та її роль у моральному вихованні. Четверта Божа Заповідь («Шануй батька і матір, щоб тобі добре було, щоб ти довго прожив на землі» (Вих. 20: 12)), її моральний зміст: обов'язки дитини перед батьками; обов'язки батьків щодо дітей; пошана до старших, вчителів, наставників. Любов та пошана до Батьківщини як виконання Божої заповіді шанування батьків.

Тема 9. Матеріальні та духовні блага у християнстві

Концепції християнської майнової етики: 1) економіка дива; 2) поміркована доктрина; 3) святоотцівське майнове вчення; 4) протестантська етика. Доктрина майнової етики Климента Олександрійського. Християнський погляд на економіко-соціальної сферу: право на приватну власність як одне з природних прав людини; способи набуття власності та їх моральна оцінка; проблема земного багатства у християнській етиці; економічна діяльність та соціальна справедливість (християнський погляд).

Злочини проти чужої власності: Десята заповідь Божа: «Не бажай нічого, що належить ближньому твоєму...», її моральний зміст: заздрість як порушення заповіді «Не бажай нічого, що належить ближньому твоєму...»; жадібність і бажання надмірного привласнення земних благ як джерело гріховного життя; надмірні бажання та сучасні проблеми людства; критика християнською цервою індивідуалізму, консюмеризму (споживачництва), духу вседозволеності, культу успіху тощо.

Тема 10. Християнські цінності і традиції

Християнські традиції та мораль. Християнські традиції як єдність універсальних та національних, регіональних компонентів. Співвідношення християнських традицій та християнської моралі. Християнські традиції українського народу. Божественна літургія – свідчення єдності Бога та людини. Християнські свята. Святі Таїнства християнської церкви. Покаяння та сповідь – їх терапевтичний ефект. Таїнство шлюбу. Шлюб цивільний і церковний. Відмінності у розумінні та здійсненні Святих Таїнств у католицькій, православній та протестантських церквах.

6. План вивчення навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		Лекції	Семінари	Лаб. зан.	Інд.	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
Тематичний блок 1. Сутність і зміст християнської моралі як системи знань та практика морального життя						
Тема 1. Християнство як релігія. Сутність і зміст християнської моралі	7		2			5
Тема 2. Наука і християнська релігія як форми духовно-творчого освоєння	7		2			5

світу						
Тема 3. Біблія – джерело етики і моралі	7		2			5
Тема 4. Мораль Старого Заповіту. Декалог	12		2			10
Тема 5. Ставлення до життя у християнстві як моральний аспект	12		2			10
Тема 6. Мораль Ісуса Христа. Заповіді блаженства. Заповіді любові	12		2			10
Тема 7. Гендерна проблема в християнстві	7		2			5
Тема 8. Сім'я у християнстві	7		2			5
Тема 9. Матеріальні та духовні блага у християнстві.	7		2			5
Тема 10. Християнські цінності і традиції.	7		2			5
Разом за тематичним блоком 1	85		20			65
ІНДЗ	5					5
Усього годин	90		20			70

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Християнство як релігія. Сутність і зміст християнської моралі	2
2	Наука і християнська релігія як форми духовно-творчого освоєння світу	2
3	Біблія – джерело етики і моралі	2
4	Мораль Старого Заповіту. Декалог	2
5	Ставлення до життя у християнстві як моральний аспект	2
6	Мораль Ісуса Христа. Заповіді блаженства. Заповіді любові	2
7	Гендерна проблема в християнстві	2
8	Сім'я у християнстві	2
9	Матеріальні та духовні блага у християнстві	2
10	Християнські цінності і традиції	2
Разом		20

7. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Християнство як релігія. Сутність і зміст християнської моралі	5
2	Наука і християнська релігія як форми духовно-творчого освоєння світу	5
3	Біблія – джерело етики і моралі	5
4	Мораль Старого Заповіту. Декалог	10
5	Ставлення до життя у християнстві як моральний аспект	10
6	Мораль Ісуса Христа. Заповіді блаженства. Заповіді любові	10
7	Гендерна проблема в християнстві	5
8	Сім'я у християнстві	5
9	Матеріальні та духовні блага у християнстві	5
10	Християнські цінності і традиції	5
	ІНДЗ	5
Разом		70

Контрольні заходи: самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час проходження студентом on-line курсу. Оцінка «Зараховано» за курс виставляється лише студентам, яким зараховані усі заняття з курсу та відсоток правильних відповідей за результатами контролю кожної теми становить не менше ніж 60%. Курс вважається не зарахованим, якщо пропущено хоча б одну тему, або відсоток правильних відповідей хоча б за однією темою менше ніж 60%.

8. Список основної та додаткової літератури

8.1. Основна література

1. Андрушко В. Т. Релігієзнавство : навчальний посібник / В. Т. Андрушко, О. В. Огірко. – Л. : НЛТУУ, ЛНУВМБТ, 2016.– 260 с.
2. Валле В. Корупція: Роздуми після Майдану / В. Валле. – К. : Дух і Літера, 2015. – 280 с.
3. Климишин І.А. Наука і релігія: протистояння чи взаємодоповнення? / І.А. Климишин. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2016. – 40 с.
4. Козиряцька С.А. Основи християнської етики і моралі : навчальний посібник для студентів III–VI курсів медичних факультетів. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 108 с.
5. Марш Г. Історії про життя, смерть і нейрохірургію: збірка оповідань / Генрі Марш; перекладз англ. А. Мизака. — Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. – 320 с.
6. Назар Н. Основи християнської етики: підручник для учнів 11-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / Н. Назар, М. Мельник. – Львів: Комісія у справах освіти та виховання УГКЦ, 2015. – 290 с.
7. Ремері М. Твіти з Богом: Великий вибух, молитва, Біблія, секс, Хрестові походи, гріх, кар'єра... / пер. з англ. Н. Стасевич. — Львів: Свічадо, 2016. – 444 с.
8. Терзі О. О. Основи християнської етики і моралі : методичні рекомендації для студентів п'ятого курсу стоматологічного факультету / О. О. Терзі. – Одеса : Одеський національний медичний університет, 2019. – 72 с
9. Яценко П.І. Мораль, лікарська етика і медичне право / П.І. Яценко // Український стоматологічний альманах. – 2016. – №2. – С. 82–85.

8.2. Додаткова література

1. Джерела духовності : конспекти уроків учителів курсів духов.-морал. спрямування / Від. освіти Іванич. райдержадмін. – Іваничі, 2015. – 109 с.
2. Колонна К. Святий Джузеппе Москатті. Роздуми про його чесноти, свідчення і молитви / К. Колонна. – Івано-Франківськ: Апостол, 2016. – 256 с.
3. Сакральне мистецтво у духовноморальному вихованні учнів : навчально-методичний посібник / укладач Л. Ю. Москальова, Л. Є. Єрмоїна. – Мелітополь, 2019. – 73 с.

4. Сохань Г. Основи християнської етики. 11 клас : підруч. для учнів 11 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г. Сохань, І. Гусаков. – Львів : Світ, 2015. – 197 с.
5. Христокін Г. Основи християнської культури : навч. посіб. / Г. В. Христокін, Ю. П. Чорноморець ; Ун-т держ. фіск. служби України. – Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. – 159 с.
6. Яковенко І. Моральна культура християнства: історія та сучасність : навч.-метод. посіб. / І. О. Яковенко, Г. В. Єрмак, Г. С. Мільчевська ; Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Мелітополь : Однорог Т. В., 2018. – 214 с.

9. Контроль і оцінювання результатів навчання

9.1. Види контролю

- Поточний

9.2. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

Для поточного контролю використовуються методи:

- Опитування,
- Самостійна робота,
- Тестовий метод.

Поточне оцінювання відбувається за чотирибальною шкалою.

Поточний контроль (усне та письмове опитування, самостійна робота)

„5” – повністю розкриті питання;

„4” – добре розкрито питання, але є незначні помилки (80%);

„3” – слабо розкрито тему (60%);

„2” – питання не розкрито.

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за чотирибальною шкалою

Кількість балів	Оцінка за чотирибальною шкалою
170-200	Відмінно
140-169,99	Добре
110-139,99	Задовільно
Менше 110	Незадовільно

Студенти, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

10. Політика навчальної дисципліни

Очікується, що студенти будуть опрацьовувати завдання до всіх семінарських занять та будуть присутніми на призначених онлайн-форумах. Якщо вони не виконали завдання за якоюсь темою, то необхідно зробити це в термін, призначений викладачем. Для цього потрібно підготувати письмові завдання, пройти тестування та надіслати результати роботи викладачеві на вказану електронну адресу. Письмові завдання треба виконувати повністю, вчасно та самостійно. Важливими є самостійні судження студента щодо розгляданої теми. Реферати, які повністю узяті з Інтернету, або запозичені з Мережі

чужі висловлювання та міркування щодо проблем, порушених у завданнях, захищені не будуть.

Активна участь під час обговорення на онлайн-: студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Кафедра культурології та українознавства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На першому онлайн-форумі/в чаті дисципліни будуть проведені інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.